

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΠΕ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΡΑΧΑΛΙΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΗ
ΑΜ:1340200400449

ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
II.	ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ.....	5
III.	ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	5
	Α. ΣΥΝΤΑΓΜΑ.....	5
	Β. ΚΟΙΝΟ ΔΙΚΑΙΟ.....	7
	Γ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.....	8
IV.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ.....	10
	Α. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.....	10
	Β. Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ-ΟΜΟΛΟΓΙΑ-ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΙΩΠΗΣ..	11
	Γ. ΜΑΓΝΗΤΟΤΑΙΝΙΕΣ.....	12
	Δ. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	13
	Ε. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ.....	13
V.	Η ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΣ ΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ.....	13
VI.	Η ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΣ ΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ.....	16
	Α. ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ.....	16
	Β. Ν.3115/2003-Α.Δ.Α.Ε.....	17
	Γ. ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Α 177§2 ΚΠΔ.....	19
VII.	ΤΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 9-9 ^Α -19Σ.....	20
VIII.	ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	22
	Α. ΑΠ 1317/2001 «Το παγκάρι της Αγίας Παρασκευής».....	22
	Β. ΑΠ 42/2004.....	23
	Γ. ΑΠ 874/2004.....	23
	Δ. ΑΠ 1434/2001- ΣυμβΠλημ. Σάμου 16/2001- ΑΠ 381/1987.....	24
IX.	ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ.....	25
X.	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΩΣ ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ.....	26

XI.	ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	27
XII.	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	28
XIII.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	29

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία με θέμα «παράνομα αποδεικτικά μέσα»,θα επιχειρήσει να δώσει μια σαφή εικόνα του παρόντος καθεστώτος σε σχέση με την έννοια και λειτουργία των αποδεικτικών μέσων ιδιαίτερα μετά την κρίσιμη μεταρρύθμιση του Α 19§3 του Συντάγματος. Δεδομένης της κρισιμότητας του ζητήματος αυτού που προκύπτει από την σχέση του με το θεμελιώδες δικαίωμα δικαστικής προστασίας, αρχικά γίνεται προσπάθεια ορισμού και προσδιορισμού των άρθρων των οποίων η γνώση είναι απαραίτητη για την κατανόηση του εύρους των προσπαθειών ρύθμισης του ζητήματος. Ακολουθεί ανάλυση των κατηγοριών των αποδεικτικών μέσων και αναλυτική περιγραφή του καθεστώτος πριν και μετά την Αναθεώρηση από την οπτική γωνία τόσο της θεωρίας όσο και της νομολογίας καθώς και αναφορά σε επιμέρους ζητήματα που χρήζουν ιδιαίτερης μνείας. Επίσης εξετάζεται σε βάθος το περιεχόμενο των Α9,9^Α ΚΑΙ 19Σ για να εντοπιστεί το ακριβές περιεχόμενο των δικαιωμάτων των οποίων η παράβαση οδηγεί στην απαγόρευση της χρήσης αποδεικτικών μέσων. Τέλος γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις κατηγορίες αποδεικτικών απαγορεύσεων και στην αρχή της αναλογικότητας ως κρίσιμου και καθοριστικού παράγοντα για την επίλυση τυχόν αμφισβητήσεων.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Ως απαγορευμένα αποδεικτικά μέσα στην ποινική ή πολιτική δίκη πρέπει να θεωρούνται εκείνα που αντιφάσκουν σε απαγορευτικό ή επιτακτικό κανόνα δικαίου, ιδιαίτερα όταν θίγονται ατομικά δικαιώματα συνταγματικώς κατοχυρωμένα, χωρίς να συντρέχει παράλληλα άλλος ισότιμος κανόνας δικαίου, που να αίρει την παραπάνω αντίφαση. Η διαπίστωση της παραπάνω αντίφασης αρκεί για να χαρακτηριστεί ένα αποδεικτικό μέσο ως απαγορευμένο.¹

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Α.ΙΣΧΥΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΑΡΘΡΟ 19

1. «Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης και επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για την διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.
2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1.
3. Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9^Α.»

---

¹ Καισης Αθανάσιος/παράνομα αποδεικτικά μέσα, 1986, Θεσσαλονίκη, σελ 26

ΑΡΘΡΟ 9

1. «Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμιά έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία ,παρά μόνον όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.
2. Οι παραβάτες της προηγούμενης διάταξης τιμωρούνται για παραβίαση του οικιακού ασύλου και για κατάχρηση εξουσίας και υποχρεούνται σε πλήρη αποζημίωση του παθόντος, όπως νόμος ορίζει.»

ΑΡΘΡΟ 9^A

«Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή ,επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.»

ΑΡΘΡΟ 20&1

«Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σε αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή τα συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει»

ΑΡΘΡΟ 25

Παράγραφος 1 «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να

προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από τον νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.

Παράγραφος 3 «Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται»

B.ΚΟΙΝΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΑΡΘΡΟ 370^A

Παραγραφος 3 «Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται όποιος κάνει χρήση των πληροφοριών ή των μαγνητοταινιών ή των μαγνητοσκοπήσεων που αποκτήθηκαν με τους τρόπους που προβλέπονται στις §§1 και 2 αυτού του άρθρου.»

Παραγραφος 4 «Η πράξη της παραγράφου 3 δεν είναι άδικη, αν η χρήση έγινε ενώπιον οποιασδήποτε δικαστικής ή άλλης ανακριτικής αρχής για τη διαφύλαξη δικαιολογημένου συμφέροντος ,που δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά.»

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ 177

Παραγραφος 2 «Αποδεικτικά μέσα που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών, δεν λαμβάνονται υπόψη για την κήρυξη της ενοχής , την επιβολή ποινής ή τη λήψη μέτρων καταναγκασμού , εκτός αν πρόκειται για κακουργήματα που απειλούνται με ποινή ισόβιας κάθειρξης και εκδοθεί για το ζήτημα αυτό ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου. Μόνη η ποινική δίωξη όμως των υπαιτίων των πράξεων αυτών δεν εμποδίζει την πρόοδο της δίκης.»

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ 444

«Ιδιωτικά έγγραφα θεωρούνται και 1)τα βιβλία που έμποροι και επαγγελματίες τηρούν κατά τον εμπορικό νόμο ή άλλες διατάξεις, 2) τα βιβλία που δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, δικαστικοί επιμελητές, γιατροί ,φαρμακοποιοί και μαίες τηρούν κατά τις ισχύουσες διατάξεις, 3)φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις, φωνοληψίες και κάθε άλλη μηχανική απεικόνιση.»

 NΟΜΟΣ 2225/1994 «Για την προστασία της ελευθερίας και ανταπόκρισης και επικοινωνίας και άλλες διατάξεις»

 Πδ 47/2005 «Διαδικασίες καθώς και τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και για τη διασφάλισή του»

 NΟΜΟΣ 3115/2003 «Σύσταση Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ)»

 NΟΜΟΣ 1782/1988 «Κύρωση της σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας»

Γ.ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

 ΕΣΔΑ

ΑΡΘΡΟ 1

«Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναγνωρίζουν, σε όλα τα εξαρτώμενα από την δικαιοδοσία τους πρόσωπα, τα καθοριζόμενα στο πρώτο μέρος της παρούσης Συμβάσεως δικαιώματα και ελευθερίες.»

ΑΡΘΡΟ 6

Παραγραφος 1 «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του δικασθεί δικάιως, δημόσια και εντός λογικής προθεσμίας από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο ,που να λειτουργεί νόμιμα, το οποίο θα αποφασίσει είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως ,είτε επί του βάσιμου κάθε εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.»

ΑΡΘΡΟ 8

1. «Κάθε πρόσωπο δικαιούται τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ,της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.»

2. «Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβαση δημόσιας αρχής στην άσκηση του δικαιώματος αυτού, εκτός εάν η επέμβαση αυτή προβλέπεται από τον νόμο και αποτελεί μέτρο το οποίο, σε μια δημοκρατική κοινωνία , είναι αναγκαίο για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής , ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΟΗΕ)

ΑΡΘΡΟ 17

1. «Κανείς δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρενοχλήσεις της ιδιωτικής του ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας ή της αλληλογραφίας του, ούτε σε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψής του.»

2. «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας από τον νόμο έναντι τέτοιων παρενοχλήσεων ή προσβολών.»

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΑΡΘΡΟ 12

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή ,την οικογένεια, την κατοικία και την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψής του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

A. ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

α) σύζυγοι και συγγενείς εξ αίματος του κατηγορουμένου μέχρι τον α' βαθμό εκτός κι αν πρόκειται για κατηγορία εναντίον ανηλίκου(Α.222 ΚΠΔ).Δικαίωμα να αρνηθούν τη μαρτυρία τους έχουν και στη προδικασία και στο ακροατήριο.

β)ιατροί, φαρμακοποιοί, μαίες και οι βοηθοί τους δηλ: νοσοκόμες, εθελόντριες αδελφές και όσοι γενικά τους βοηθούν ,για όσα εμπιστευτικά πληροφορήθηκαν κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους, εκτός αν υπάρχει ειδικός νόμος που να τους υποχρεώνει να τα αναφέρουν στις αρχές. Τέτοιοι ειδικοί νόμοι είναι το άρθρο 2 Ν.1137/1981,άρθρο 3 Ν.1193/1981 «Περί αφροδίσιων νόσων»,άρθρο 2 του Β.Δ 3/9 Νοεμβρίου 1950.

γ) δημόσιοι υπάλληλοι για μυστικά που αφορούν 1. την ασφάλεια του κράτους, 2. στρατιωτικά ή διπλωματικά μυστικά εκτός αν υπάρχει εξουσιοδότηση του αρμόδιου Υπουργού.

δ) συνήγοροι, τεχνικοί σύμβουλοι, συμβολαιογράφοι για όσα τους εμπιστεύτηκαν κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

ε) κληρικοί για όσα περιήλθαν στη γνώση τους μέσω εξομολόγησης

Οι κατηγορίες β, γ, δ, ε σύμφωνα με το άρθρο 212 ΚΠΔ καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο και αν εξεταστούν είτε στην προδικασία είτε στην κύρια διαδικασία, επέρχεται ακυρότητα της διαδικασίας. Πρόκειται για αποδεικτική απαγόρευση και όχι για απλή απαλλαγή από την υποχρέωση για μαρτυρία.

Οι κληρικοί, ιατροί κλπ και συνήγοροι κλπ δεσμεύονται από την απαγόρευση έστω κι αν απαλλάχτηκαν από την υποχρέωση αυτή εκ μέρους εκείνου που τους εμπιστεύτηκε το απόρρητο.

B. Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ-ΟΜΟΛΟΓΙΑ-ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΙΩΠΗΣ

Ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να υποχρεωθεί να ορκισθεί για την αλήθεια η όχι των πραγματικών περιστατικών που συνιστούν την κατηγορία καθώς αυτό θα μπορούσε να συνιστά «ανήθικο» δίλλημα ή να ομολογήσει την ενοχή του ή να καταθέσει ψευδώς.²

Η ομολογία του κατηγορουμένου κατ' άρθρο 178 ΚΠΔ συνιστά ένα από τα κυριότερα αποδεικτικά μέσα αν και Παρόλα αυτά είναι συνηθισμένο φαινόμενο τόσο η ανάκληση της στο ακροατήριο με συχνά απροκάλυπτες αιχμές κατά των ανακριτικών υπαλλήλων όσο και η δημιουργία αμφιβολιών για τον τρόπο απόσπασής ή και την ψυχική υγεία του κατηγορουμένου.

Περιπτώσεις απαράδεκτης τακτικής κατά την εξέταση του κατηγορουμένου είτε οδηγούν σε ομολογία, όπως είναι και ο επιδιωκόμενος συνήθως σκοπός, είτε σε κατάθεση είναι : 1.ο εκφοβισμός με απειλές βίας, απομόνωσης ή αυστηρότερης τιμωρίας έστω και με υπονοούμενες συνέπειες, 2.η επίδειξη εύνοιας η προσποιητής συμπάθειας, προνομιακής μεταχείρισης χωρίς εξήγηση των προνομίων που ο νόμος τυχόν προβλέπει (ενδεχόμενη

² Βλ.Ι.Ζησιάδου, Η εξέταση του κατηγορουμένου ως μέσον αποδείξεως, Θεσσαλονίκη 1941, σελ 35

δικαστική εκτίμηση του γεγονότος της ομολογίας),3. παραπλανητική στάση του ανακριτή πχ προσποίηση ότι ήδη

γνωρίζει την αλήθεια,4.υποβολή σε ταλαιπωρία ή αιφνιδιασμό,5.προσφυγή σε τεχνάσματα που προκαλούν ψυχολογική αναταραχή ,6.φράσεις που δημιουργού ψυχολογική πίεση ανάλογη με κείνη του όρκου πχ. «Αν είσαι άνδρας πες μου....», 7.καθοδηγητικές ερωτήσεις που περιέχουν ορισμένη απάντηση,8.οι γενικά ελαττωμένες ερωτήσεις³ οι οποίες είτε είναι σκοτεινές ως προς το νόημά τους και επιφέρουν σύγχυση είτε είναι σύνθετες είτε ελλιπείς είτε παραπειστικές είτε υποβλητικές⁴.

Στις περισσότερες από τις παραπάνω περιπτώσεις μπορεί να τεθεί θέμα άσκησης ψυχολογικής βίας ανάλογα με την ένταση και την έκταση των προσβολών. ΤοΣ στο άρθρο 137^Α §3 απαγορεύει την χρησιμοποίηση βασανιστηρίων (7§2 Σ) και ανακριτικών μεθόδων που επιφέρουν οποιαδήποτε σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας ,συνιστούν ψυχολογική ή σωματική βία και προσβάλλουν σοβαρά την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (2§ 1 Σ).

Όσον αφορά το δικαίωμα σιωπής του κατηγορουμένου, κατοχυρώνεται μέσω του Α 20§1 Σ και έγκειται στο ότι ο κατηγορούμενος δεν είναι υποχρεωμένος να καταθέσει επιβαρυντικά για τον εαυτό του στοιχεία ήτοι να αυτοκατηγορηθεί.

Γ. ΜΑΓΝΗΤΟΤΑΙΝΙΕΣ (αποτύπωση συνομιλίας χωρίς την συγκατάθεση κάποιου)

Το άρθρο 444 ΚπολΔ ορίζει τι θεωρείται ιδιωτικό έγγραφο περιλαμβάνοντας τις φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις, φωνοληψίες και κάθε άλλη μηχανική απεικόνιση ενώ ταυτόχρονα στο Α 448§2 ΚπολΔ αναφέρεται ότι επιτρέπεται ανταπόδειξη παρότι τα αναφερόμενα στο Α444§3 έγγραφα αποτελούν απόδειξη για τα γεγονότα που περιγράφουν.

Η συναίνεση του προσώπου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το παραδεκτό της επίκλησης και προσαγωγής .

³ Βλ.Ι.Ζησιάδου,Η εξέταση του κατηγορουμένου ως μέσον αποδείξεως, Θεσσαλονίκη 1941,σελ 37

⁴ Βλ.Σ.Αλεξιάδης,Ανακριτική ,Σάκουλας 2006,σελ 418

**Δ. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ-ΜΥΣΤΙΚΗ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ.**

Ε. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ

Πολλές φορές γίνεται λόγος για δημοσιογραφικό απόρρητο, απόρρητο τραπεζικών καταθέσεων, εμπορικό απόρρητο, απόρρητο κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων και επιμελητών ανηλίκων. Σε αυτές τις περιπτώσεις το Α 212 ΚΠΔ δεν μπορεί να εφαρμοστεί με την επιβαλλόμενη δικονομική κύρωση της ακυρότητας της διαδικασίας έστω κι αν προβλέπεται τυχόν κατοχύρωση ρητά (πχ. Α9 ν. 991/1979 για τους ψυχολόγους) είτε έμμεσα (πχ μέσω της ελευθερίας του τύπου Α 14§2 Σ που περιλαμβάνει το δικαίωμα των εκπροσώπων του τύπου να συγκεντρώνουν πληροφορίες, θεμελιώνεται από την θεωρία η άποψη ότι στα πλαίσια της προστασίας της σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα σε δημοσιογράφο και πληροφοριοδότη προκύπτει έλλειψη υποχρέωσης του δημοσιογράφου να αποκαλύπτει τις πηγές του.)

Εξαίρεση θα μπορούσε να γίνει δεκτή αναφορικά με τους επιμελητές ανηλίκων λόγω της κατηγορηματικής διατύπωσης του Α5 του ν.378/1976 που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ως αναγκαία συνέπεια η ακυρότητα της διαδικασίας.⁵

**Η ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΣ ΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ
ΜΕΣΩΝ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ**

---

⁵ Βλ. Κ.Βουγιούκα Ι, Ποινικών Δικονομικών Δίκαιον, Ζ' έκδοσις 1988,σελ 270 επ

Πριν την αναθεώρηση κρατούσα ήταν η θέση ότι παραδεκτός υπό προϋποθέσεις προσκομίζονταν και λαμβάνονταν υπόψη από το δικαστήριο αποδεικτικά μέσα τα οποία είχαν αποκτηθεί κατά παράβαση των άρθρων 19,9 και 57 ΑΚ και μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις επρόκειτο για προϊόντα τηλεφωνικών υποκλοπών. Το παραδεκτό της επικλήσεως και προσκομιδής αυτών των μέσων θεμελιώνονταν κατά βάση στην άρνηση εφαρμογής των συνταγματικών κανόνων (των άρθρων 9 και 19) στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών⁶ και στη διαφύλαξη εννόμων αγαθών μείζονος σπουδαιότητας (ανθρώπινη ζωή)⁷. Έκπληξη προκαλεί το αιτιολογικό της απόφασης ΑΠ. 1150/1989⁸ το οποίο δεχόταν ότι από τον συνδυασμό των διατάξεων 177,178 και 179 προέκυπτε ότι στην ποινική δίκη επιτρέπεται κάθε είδος αποδεικτικού μέσου εφόσον κάποια δικονομική διάταξη δεν απαγορεύει την χρήση του έτσι ώστε να έχει αποκτηθεί κατά τρόπο αντικείμενο σε διάταξη νόμου επειδή η λήψη υπόψη τέτοιου αποδεικτικού μέσου ούτε ακυρότητα της αποδεικτικής διαδικασίας συνεπάγεται (αφού δεν συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των περιοριστικά αναφερόμενων στο Α171 περιπτώσεων) ούτε αποτελεί υπέρβαση εξουσίας. Αντίθετα η ΑΠ 9/1994 δέχτηκε ότι από τον ίδιο συνδυασμό άρθρων προέκυπτε η απαγόρευση αξιοποίησης αποδεικτικών μέσων που είτε απαγορεύονταν από το νόμο ρητώς είτε ήταν αντίθετη σε διατάξεις του ισχύοντος δικονομικού συστήματος ενώ συνήγαγε ότι από το Α 171 προκύπτει ότι « η χρησιμοποίηση στη ποινική δίκη απαγορευμένου αποδεικτικού μέσου προσβάλλει το δικαίωμα υπερασπίσεως του κατηγορουμένου και επάγεται απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας».

Το ζήτημα των παράνομων αποδεικτικών μέσων ,το οποίο δεν ρυθμιζονταν ρητώς στο προηγούμενο συνταγματικό πλαίσιο, ανέδειξε σε κρίσιμο ζήτημα το κατά πόσο η χρησιμοποίηση των εν λόγω μέσων θα οδηγούσε στην αθώωση του κατηγορουμένου. Η αθώωση νοούνταν στο ευρύτερο εννοιολογικό της πλαίσιο και συμπεριελάμβανε και την επιβολή ηπιότερης ποινής κατά τρόπο ώστε να μπορούμε να μιλάμε όχι πια για συμβολή των

---

⁶ ΑΠ 381/1987, ΝοΒ 1988, 563
ΑΠ 673/1983 ΕλλΔνη 1984, 340
ΑΠ 60/1969, ΝοΒ 1969, 562

⁷ Νικολόπουλος Χρ.Γιώργος, Το δίκαιο της αποδείξεως, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ 46

⁸ ΑΠ .1150/1989, ΠοινΧρ Μ', 431 επ

αποδεικτικών μέσων στην αθώωση αλλά στην εν γένει υπεράσπιση του κατηγορουμένου⁹. Η χρήση της έννοιας της αθώωσης στην ευρύτητα της είχε το πλεονέκτημα ότι έκρινε την νομιμότητα της αξιοποίησης του παρανόμως κτηθέντος αποδεικτικού μέσου από το αποτέλεσμα της δηλαδή από το κατά πόσο οδήγησε στην αθώωση του κατηγορουμένου πλην όμως στη πράξη είχε ως συνέπεια να αξιοποιείται στη ποινική δίκη κάθε αποδεικτικό μέσο χωρίς εξαίρεση καθώς ουδέποτε μπορεί εκ των προτέρων να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αθώωσης του κατηγορουμένου.¹⁰

Σύμφωνα με άποψη του Ν.Ανδρουλάκη, υπάρχει απαγόρευση αποδεικτικής αξιοποίησης ενός αποδεικτικού μέσου όταν α)αυτή προβλέπεται από τον νόμο ρητά ή προκύπτει σαφώς από το νόημα της διάταξης ή β)η παρανομία θα έβρισκε με την αξιοποίηση και δικονομική έκφραση συνέχεια, δηλαδή η αξιοποίηση θα συνιστούσε περαιτέρω προσβολή του αγαθού, ή γ) αποτελεί προϊόν στάθμισης της απαξίας της εν λόγω παρανομίας από τη μια πλευρά και της τρώσης της ποινικής λειτουργίας από την άλλη. Σύμφωνα με την άποψη της Α. Ψαρούδα Μπενάκη αξιολόγηση αποδεικτικού μέσου που απέκτησαν κρατικά όργανα κατά παράβαση συνταγματικών και άλλων διατάξεων και ιδιώτες κατά βάνουση προσβολή ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι απαράδεκτη γιατί η αξιολόγηση θα ήταν συνέχιση της προσβολής. Σύμφωνα με αυτή την άποψη το δικαστήριο πρέπει να σταθμίζει με βάση την «αποδεικτική κατάσταση ανάγκης» δηλαδή την αδυναμία συγκέντρωσης αποδείξεων με νόμιμο τρόπο όταν πρόκειται για αξιολόγηση αποδεικτικού μέσου που απέκτησε ιδιώτης χωρίς τη συγκατάθεση του προσβαλλόμενου.

Αξίζει να αναφέρουμε την ΑΠ 1/2001 σύμφωνα με την οποία μαγνητοταινία στην οποία αποτυπώθηκε συνομιλία χωρίς την συγκατάθεση του ετέρου των συνομιλητών, δεν επιτρέπεται αν χρησιμοποιηθεί εναντίον του σε πολιτική δίκη καθώς αποτελεί συνταγματικά απαγορευμένο αποδεικτικό μέσο ακόμα κι αν το πρόσωπο που επιχείρησε την μαγνητοφώνηση μετείχε στην μαγνητοφωνημένη συζήτηση.

---

⁹ Ηλιοπούλου-Στράγγα Τζούλια, «Χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων και δικαίωμα υπεράσπισης του κατηγορουμένου: η αποδεικτική απαγόρευση του Α19§3 του αναθεωρηθέντος Συντάγματος, Αθήνα 2003, σελ 25-26.

¹⁰ Λιβος ΝΔ. «Η δικονομική αξιολόγηση τυχαίων ευρημάτων», ΠοινΧρον ΜΗ' 1998 ΣΕΛ 950-960

Η ΧΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΣ ΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ Α 19§3

Με την προσθήκη της §3 στο Α 19Σ απαγορεύεται «άμεσα» και έναντι κάθε αντίθετης διάταξης νόμου η χρήση αποδεικτικών μέσων που αποκτήθηκαν κατά παράβαση των άρθρων 9,9^Α και 19Σ. Η διάταξη είναι ενιαία (δεν γίνεται πχ .διαχωρισμός σχετικά με την αξιοποίηση του αποδεικτικού μέσου εις βάρος ή υπέρ της αθωότητας) ,γενική και άμεσα εφαρμοστέα και η διατύπωσή της είναι ανεπιφύλακτη.

Κατά μία άποψη η νέα διάταξη είναι ένας κανόνας κανονιστικά πλήρης που θα πρέπει να εκληφθεί ως μερική έκφραση γενικής αρχής σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί με αντισυνταγματικό τρόπο¹¹. Επομένως μιλάμε για διάταξη που δεν περιορίζεται στη μη παραβίαση των άρθρων που περιλαμβάνει αλλά στο σύνολο των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων με έμφαση στην προστασία της αξίας του ανθρώπου.

Κατά μια άλλη άποψη, νοώντας την απαγόρευση ως απόλυτη στην κυριολεξία του όρου οδηγούμαστε σε άτοπα δεδομένου ότι αυτό θα σήμαινε την αποδοχή της ιεράρχησης συνταγματικών διατάξεων, με άλλα λόγια την αντίληψη ότι το Α 19§3 έχει υπέρτερο κύρος από άλλες συνταγματικές διατάξεις όπως αυτή του δικαιώματος δικαστικής προστασίας και ακρόασης (παραβίαση της αρχής της τυπικής ισοδυναμίας) , στο πλαίσιο του οποίου προστατεύεται συνταγματικά και το δικαίωμα απόδειξης, ενώ στην πραγματικότητα το θεμιτό είναι «έναν ιδιαίτερα σύνθετος έλεγχος αναλογικότητας»¹².

Ο κοινός νομοθέτης προσαρμοζόμενος στην νέα διάταξη του Α19 οδηγήθηκε σε ορισμένες σημαντικές «μεταβολές».

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

¹¹ Χρυσογόνος Κ., «Ατομικά και Συνταγματικά δικαιώματα», 2002, Αθήνα –Κομοτηνή ,σελ 245

¹² Ορφανουδάκης Σ., «Η αρχή της αναλογικότητας στην ελληνική έννομη τάξη»,σελ 164-166

Αντικαθιστώντας το Α 370^Α ΠΚ που αναφέρεται στην «Παραβίαση του απορρήτου των τηλεφωνημάτων και της προφορικής συνομιλίας» με το Α 6 §8 του Ν. 3090/2002¹³ για τη «Σύσταση Σώματος Επιθεώρησης και ελέγχου καταστημάτων κράτησης», ο νομοθέτης όρισε τη διαφύλαξη δικαιολογημένου συμφέροντος που δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά ως λόγο άρσης του εγκληματικού αδικού (και όχι εξαίρεσης από το απολύτως απαραβίαστο της ελεύθερης ανταπόκρισης και επικοινωνίας) ,πάντα στα πλαίσια χρήσης ενώπιον δικαστικής ή άλλης ανακριτικής αρχής. Έτσι η γενική αρχή αντικατέστησε τους επιμέρους λόγους άρσης του αδικού ωστόσο η ευρύτητα της ανωτέρω διάταξης χρειάζεται συσταλτική ερμηνευτική προσαρμογή ενόψει του Α19§3¹⁴.

Ν.3115/2003-Α.Δ.Α.Ε

Ο Νόμος αυτός πέραν των βασικών ρυθμίσεων για τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε, ορίζει στο Α10 και Α11 αντιστοίχως ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για την παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών, των εγγυήσεων του και της διαδικασίας άρσης του. Αντικαθιστά τις διατάξεις 1,2 και 6 του Ν 2225/1994 «για την προστασία της ελευθερίας της ανταπόκρισης και επικοινωνίας και άλλες διατάξεις».Αξίζει να επισημανθεί ότι ο νομοθέτης εξακολουθεί να μην ορίζει δικονομικές συνέπειες για την χρήση των παράνομων αποδεικτικών μέσων.

Η Α.Δ.Α.Ε είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή που απολαμβάνει διοικητικής αυτοτέλειας και υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο κατά τον τρόπο και την διαδικασία που προβλέπεται από τον Κανονισμό της Βουλής. Τα μέλη της δεσμεύονται από τον Νόμο και υπόκεινται σε καθήκον εχεμύθειας ακόμα και μετά την με οποιονδήποτε τρόπο αποχώρησή τους. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της Εθνικής

¹³ Ν.3090/2002 ΦΕΚ 329 Τεύχος Α, 24 Δεκεμβρίου 2002

¹⁴ Καρρά Αργυρίου, Ποινικό δικονομικό Δίκαιο, 2007, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ 745

Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.), άλλων δημοσίων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία

β) Λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με την αποστολή της, από τις υπό το στοιχείο α υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις.

γ) Καλεί σε ακρόαση, από τις υπηρεσίες, οργανισμούς, νομικά πρόσωπα και νόμιμους εκπροσώπους, τους υπαλλήλους και κάθε άλλο πρόσωπο, το οποίο κρίνει ότι μπορεί να συμβάλλει στην εκπλήρωση της αποστολής της

δ) Προβαίνει στην κατάσχεση μέσων παραβίασης του απορρήτου, που υποπίπτουν στην αντίληψή της κατά την ενάσκηση του έργου της και ορίζεται μεσεγγυούχος αυτών μέχρι να αποφανθούν τα αρμόδια δικαστήρια. Προβαίνει στην καταστροφή πληροφοριών ή στοιχείων ή δεδομένων, τα οποία αποκτήθηκαν με παράνομη παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών

ε) Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν θίγονται από τον τρόπο και τη διαδικασία άρσης του απορρήτου.

στ) Στις περιπτώσεις των άρθρων 3, 4 και 5 του Ν. 2225/1994, η Α.Δ.Α.Ε. υπεισέρχεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, χωρίς να εξετάζει την κρίση των αρμόδιων δικαστικών αρχών.

ζ) Τηρεί αρχείο απόρρητης αλληλογραφίας, σύμφωνα με το στοιχείο της παρ. 2 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου

η) Συνεργάζεται με άλλες αρχές της χώρας, με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών, με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, για θέματα της αρμοδιότητάς της.

θ) Συντάσσει κάθε χρόνο την προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου έκθεση πεπραγμένων, στην οποία περιγράφει το έργο της, διατυπώνει παρατηρήσεις, επισημαίνει παραλείψεις και προτείνει τυχόν ενδεικνύομενες νομοθετικές μεταβολές στον τομέα διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών.

ι) Γνωμοδοτεί και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις για τη λήψη μέτρων διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και για τη διαδικασία άρσης αυτού

ια) Εκδίδει τον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας της

ιβ) Εκδίδει κανονιστικές πράξεις, δημοσιευόμενες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

ιγ) Καταρτίζει τον κανονισμό οικονομικής διαχείρισης.

🚩 ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Α 177§2 ΚΠΔ

Ερώτημα τίθεται για το κατά πόσο είναι συνταγματικά ανεκτή η περί ης ο λόγος διάταξη μετά την αναθεώρηση του Α 19Σ κατά το μέρος που επιτρέπει κατ' εξαίρεση στο δικαστήριο να λαμβάνει υπόψη αποδεικτικά μέσα τα οποία έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση των άρθρων 9.9^Α,19 και συνιστούν παράλληλα αξιόποινες πράξεις όπως πχ. κατάχρηση εξουσίας(239ΠΚ), παραβίαση του απορρήτου των επιστολών (370ΠΚ), παραβίαση οικιακού ασύλου (241 ΠΚ) ,παραβίαση του απορρήτου των τηλεφωνημάτων και της προφορικής συνομιλίας (370^Α ΠΚ) κλπ στην περίπτωση που πρόκειται για κακουργήματα που απειλούνται με ποινή ισόβιας κάθειρξης.

Η κρατούσα άποψη θεωρεί αντισυνταγματική την συγκεκριμένη ρύθμιση δεδομένου και του ότι ενόψει του απόλυτα απαραβίαστου του απορρήτου της επικοινωνίας κατ' άρθρο 19Σ ο Συνταγματικός νομοθέτης θα είχε διευκρινίσει και συμπεριλάβει την εξαίρεση του Α 177 με αντίστοιχη αναφορά και κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από κανένα ερμηνευτικό στοιχείο. Επιπλέον μάλλον κρατούσα είναι η άποψη ότι οποιαδήποτε διάταξη νόμου είναι αντίθετη με την νέα συνταγματική απαγόρευση καθίσταται ανενεργή με την επιφύλαξη μόνο του Α2 §1Σ που κατοχυρώνει την προστασία και τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου.

ΤΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 9,9^Α ΚΑΙ 19

🚩 Α 9Σ-9^Α Σ

- Ιδιωτική και οικογενειακή ζωή

Το Α 9 κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και ταυτόχρονα την ελευθερία στην ιδιωτική ζωή. «Ιδιωτική ζωή είναι εκείνη που ο άνθρωπος διάγει με στενό κύκλο

προσώπων (corpus) και αφορά τα πρόσωπα αυτά (animus). Είναι η βιοτική περιοχή στην οποία εκδηλώνεται κυρίως σε ιδιωτικούς αλλά και σε άλλους χώρους το σύνολο των μυστικών ή φανερών αλλά πάντως νόμιμων ενεργειών του ανθρώπου, που αναφέρονται στο άτομό του, όπως επίσης σε πρόσωπα του στενού συγγενικού ή φιλικού περιβάλλοντος του ή σε θέματα της δικής του επιλογής¹⁵. Ιδιαίτερης σημασίας για την απαγόρευση παράνομων αποδεικτικών μέσων είναι το κατά πόσο μία ενέργεια θεωρείται ότι εμπίπτει στο πλαίσιο της «ιδιωτικής σφαίρας» και ειδικά της προστατευόμενης- μη παράνομης ιδιωτικής σφαίρας έτσι ώστε να καθιστά το εκάστοτε αποδεικτικό μέσο παράνομο. Γι αυτό και πρέπει να υπογραμμιστεί ότι προστατευόμενη ιδιωτική ζωή είναι μόνο η νόμιμη ιδιωτική ζωή. Δεν υπάρχει παράνομη ιδιωτική ζωή που να προστατεύεται. Οι 2 εννοιολογικοί προσδιορισμοί είτε του corpus είτε του animus είτε και των 2 είναι α) η μυστικότητα και β) ο γεωγραφικός προσδιορισμός.

Η ιδιωτική ζωή του ανθρώπου μπορεί να είναι είτε φανερή είτε μυστική και η διεξαγωγή της δεν περιορίζεται απαραίτητα στην κατοικία αλλά και σε άλλους χώρους. Το Σύνταγμα προστατεύει την ιδιωτική ζωή σε πλαίσια σαφώς ευρύτερα από αυτά του ασύλου της κατοικίας και απόρρητη είναι μόνο η προστατευόμενη μυστική ζωή, δηλαδή η ιδιωτική ζωή που διεξάγεται σε χώρους και με τρόπους, που επιδιώκουν την απόκρυψή της από τους άλλους¹⁶.

- Άσυλο κατοικίας

Κατοικία είναι ο ιδιωτικός φυσικός χώρος του ανθρώπου που μπορεί να είναι κινητός ή ακίνητος αρκεί να είναι περιφραγμένος κατά τρόπον ώστε να μην είναι ελεύθερα προσιτός στο κοινό. Το άσυλο προστατεύει τον κάτοικο ως κάτοικο, ανεξάρτητα από το είδος της νομικής σχέσης ή ακόμα και από την ύπαρξή της. Προστατεύει την κατοικία ως χώρο διαβίωσης στον οποίο αναπτύσσεται η ιδιωτική και εν γένει ατομική και οικογενειακή ζωή του ανθρώπου που αποτελεί εκτός των άλλων και έκφραση της προσωπικότητάς του. Τα εμπράγματα δικαιώματα προστατεύονται με βάση το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

Όσον αφορά στην εξουσιοδότηση του συνταγματικού νομοθέτη προς τον κοινό νομοθέτη για τον καθορισμό των περιπτώσεων όπου επιτρέπεται η έρευνα σε κατοικία πάντοτε με την

---

¹⁵ Δημητρόπουλος Ανδρέας, Σύνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου Τόμος III, 2008, Αθήνα, σελ 27.

¹⁶ Δημητρόπουλος Ανδρέας, Σύνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου Τόμος III, 2008, Αθήνα, σελ 33

παρουσία δικαστικής εξουσίας, πρόκειται για θεσμική προσαρμογή του δικαιώματος, στις περιπτώσεις στις οποίες το δικαίωμα βρίσκεται σε αιτιώδη συνάφεια με τον θεσμό εντός του οποίου ασκείται. Η τυχόν παραβίαση του ασύλου αίρεται και με την συγκατάθεση του δικαιούχου η οποία όμως πρέπει να παρέχεται ελεύθερα από φορέα που έχει πλήρη συνείδηση των πραττομένων του και να είναι συγκεκριμένη.

Όσον αφορά την προσβολή του ασύλου από ιδιώτες αυτή τιμωρείται ως διατάραξη οικιακής ειρήνης (ΠΚ 334)

- Ν. 2225/1994

Εκτός από την Α.Δ.Α.Ε αξίζει να γίνει αναφορά και στην Εθνική Επιτροπή Προστασίας του Απορρήτου των Επικοινωνιών που ιδρύθηκε με τον Ν 2225/1994 και αποστολή της είναι: α) η προστασία του απορρήτου των επιστολών ,της τηλεφωνικής και κάθε άλλης τηλεπικοινωνιακής ανταπόκρισης ή επικοινωνίας κατά το Α19Σ καθώς επίσης και β) ο έλεγχος της τήρησης των όρων άρσης του απορρήτου που έθεσε η δικαστική αρχή.

Α 19 Σ

Η διάταξη αυτού του άρθρου καθιερώνει την αντικειμενική συνταγματική αρχή του απαραβίαστου της επικοινωνίας ρυθμίζοντας την συνολική νομική ζωή και υπόκειται σε αναθεώρηση καθώς δεν συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο των μη αναθεωρήσιμων διατάξεων του Α 110§1. «Επικοινωνία είναι η συνταγματικά προστατευόμενη ανθρώπινη δραστηριότητα ,με την οποία ο άνθρωπος έρχεται με οποιονδήποτε τρόπο σε συνεννόηση με άλλους ανθρώπους (corpus) και για οποιοδήποτε θέμα εκτός από ζητήματα που υπονομεύουν την εθνική ασφάλεια ή αναφέρονται σε ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα.¹⁷». Πρόκειται για κατοχύρωση γενικού δικαιώματος άμεσης και έμμεσης, φανεράς ή απόρρητης επικοινωνίας του οποίου φορείς είναι και οι αλλοδαποί, οι ανιθαγενείς ακόμα και τα νομικά πρόσωπα. Προϋπόθεση προστασίας του μηνύματος ως απορρήτου είναι η νομιμότητά του. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η νομολογία του

---

¹⁷ Δημητρόπουλος Ανδρέας ,Συνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου Τόμος ΙΙΙ,2008,σελ 80

ΕΔΔΑ σύμφωνα με την οποία υπάγονται στο απόρρητο και τα εξωτερικά στοιχεία της «επικοινωνίας»¹⁸.

NOMΟΛΟΓΙΑ

- ΑΠ 1317/2001 «Το παγκάρι της Αγίας Παρασκευής»

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, μια από τις σημαντικότερες μάλιστα σχετικές αποφάσεις του ΑΠ, τέθηκε το επιχείρημα από την πλευρά των κατηγορουμένων μελών επιτροπής του Ναού της Αγίας Παρασκευής, οι οποίοι κατηγορούνταν για υπεξαίρεση χρημάτων-προσφορών των πιστών, ότι η αξιοποίηση βιντεοκασετών τραβηγμένων από κρυφή κάμερα εντός του ναού αποτελεί καταπάτηση της ιδιωτικής τους ζωής και επομένως δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη στη δίκη ως παράνομο αποδεικτικό μέσο.

Σύμφωνα με την απόφαση, δεν στοιχειοθετεί αξιόποινη πράξη η μαγνητοσκόπηση εν προκειμένη καθώς έγινε κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών καθηκόντων των μελών της Διοίκησης του Ιδρύματος ή Ιερού Προσκυνηματος. Θεωρήθηκε ότι οι πράξεις τους δεν ανάγονται στη σφαίρα της προσωπικής ή ιδιωτικής ζωής λόγω της φύσης τους ως υπηρεσιακών καθηκόντων που υπόκεινται σε δημόσιο έλεγχο και κριτική. Πράγματι, η διαχείριση περιελάμβανε όχι μόνο υλικές πράξεις αλλά και νομικές με εξουσία αντιπροσώπευσης του οργάνου και ανάληψης πρωτοβουλιών σε σχέση με την διάθεση του προϊόντος των εσόδων. Ορθά θεωρήθηκε ότι η κάμερα κατέγραφε την παράνομη ιδιοποίηση από μέρους τους τιμαλφών και χρημάτων ήτοι έκανε λόγο για υπεξαίρεση σε βαθμό κακουργήματος.

Ενδεχομένως η θεμελίωση θα μπορούσε να έχει στηριχθεί εξ' αρχής στον προσδιορισμό του πυρήνα του δικαιώματος και όχι στο κατά πόσο αυτός δεν περιλαμβάνει πράξεις που ασκούνται στα πλαίσια υπηρεσιακών καθηκόντων. Στην νομολογία γίνεται δεκτό ότι στον προστατευόμενο ιδιωτικό βίο υπό ευρεία έννοια περιλαμβάνεται και η επαγγελματική και επιχειρηματική δραστηριότητα. Η παρεμποδιζόμενη στη συγκεκριμένη περίπτωση δράση, με άλλα λόγια η υπεξαίρεση, δεν εμπίπτει στο κανονιστικό περιεχόμενο του δικαιώματος στην

¹⁸ Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα Α', 2005, Αθήνα, σελ 351

ιδιωτική ζωή ακριβώς λόγω του ότι αποτελεί παράνομη πράξη και ως τέτοια δεν εμπίπτει στο περιεχόμενο της συνταγματικά προστατευόμενης ιδιωτικής ζωής. Η εν κρυπτώ τέλεση εγκληματικών πράξεων έστω και σε ιδιωτικούς χώρους δεν τις καθιστά ιδιωτική ζωή και φυσικά δεν τις νομιμοποιεί.

Εξάλλου κάθε συνταγματική διάταξη δεν πρέπει να ερμηνεύεται απομονωμένα αλλά πάντοτε σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες διατάξεις του Συντάγματος σύμφωνα με την αρχή της συνταγματικής νομιμότητας. Ειδικότερα στο Α5Σ ορίζεται «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη».

- ΑΠ 42/2004

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η απ.42/2004 του ΑΠ κατά την οποία η χωρίς την συναίνεση των συνομιλητών μαγνητοφώνηση ιδιωτικής συνομιλίας αποτελεί περιορισμό στην ελεύθερη άσκηση της επικοινωνίας ενώ η σχετική μαγνητοταινία καθίσταται έτσι παράνομο αποδεικτικό μέσο. Σύμφωνα με αυτή την απ. Κάμπτεται ο κανόνας του Α193Σ όταν το παράνομο αποδεικτικό μέσο αποτελεί το μόνο προτεινόμενο από αυτόν αποδεικτικό μέσο προς απόδειξη της αθωότητάς του ,υπό τον περιορισμό πάντα της αρχής της αναλογικότητας. Δεν επέρχεται απόλυτη ακυρότητα εκ της μη λήψεως υπόψη μαγνητοφωνημένων συζητήσεων όταν δεν έχει προβληθεί ο ισχυρισμός πως ήταν το μόνο αποδεικτικό μέσο της αθωότητας του κατηγορουμένου.

- ΑΠ 874/2004

Παρεμφερής με την ΑΠ 1317/2001, η απόφαση αυτή δέχτηκε ότι η απαγόρευση μαγνητοσκόπησης ή μαγνητοφώνησης μη δημοσίων πράξεων ή συνομιλιών δεν περιλαμβάνει πράξεις ή και εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στα πλαίσια των ανατεθειμένων υπηρεσιακών καθηκόντων. Είναι επομένως παραδεκτή η χρήση μαγνητοταινιών ανεξαρτήτως

τόπου και χρόνου ως αποδεικτικού μέσου για την εκτέλεση καθηκόντων υπαλλήλου καταστήματος.

- ΑΠ 1434/2001- ΣυμβΠλημ. Σάμου 16/2001- ΑΠ 381/1987

Η απόφαση εκδόθηκε σχετικά με αγωγή διαζυγίου που ασκήθηκε από την πλευρά της συζύγου και αφορά τη λήψη υπόψη μαγνητοταινιών τηλεφωνικών συνδιαλέξεων του αναιρεσίβλητου συζύγου με την ερωμένη του. Το αιτιολογικό της απόφασης εξηγεί ότι από την συνδυασμένη εφαρμογή των διατάξεων Α9,9^Α και 19Σ προκύπτει η απόλυτη απαγόρευση της χρήσης μαγνητοταινιών που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση των διατάξεων αυτών σε πολιτική δίκη ανεξάρτητα από το πρόσωπο που επιχειρεί την μαγνητοφώνηση.

Σε αντίθεση με την απόφαση αυτή είναι η παλαιότερη μεν ορθότερη δε ΑΠ 381/1987 σύμφωνα με την οποία δεν αποτελεί προσβολή του Α 9§1Σ και του Α 57ΑΚ η μαγνητοταινία που προσκομίζει ο ένας σύζυγος στην οποία αποτυπώνεται συνδιάλεξη του άλλου συζύγου χωρίς την γνώση ότι η οποία αποδεικνύει προσβολή συζυγικής πίστης. Υποστηρίζεται ότι δεν αποτελεί παράνομη προσβολή της προσωπικότητας του ενός από τους 2 συζύγους εφόσον υπάρχει υποχρέωση τήρησης συζυγικής πίστης και κατά συνέπεια υπάρχει δικαιολογημένος λόγος και εύλογη αφορμή.

Σε περιπτώσεις όπως οι προαναφερθείσες ίσως θα ήταν ορθότερο να γίνεται θεσμική προσαρμογή του δικαιώματος του απορρήτου με βάση το Α 21§1 Σ που κατοχυρώνει τον θεσμό του γάμου και της οικογένειας. Παρότι δεν θα ήταν ορθός ισχυρισμός σύμφωνα με τον οποίο το απόρρητο δεν εφαρμόζεται σε ιδιωτικές σχέσεις(δεδομένης της διάταξης του Α25§1 Σ που μιλάει ξεκάθαρα για τριτενέργεια), ορθός είναι ο ισχυρισμός ότι η ισχύς του δικαιώματος του απορρήτου εκτείνεται μόνο μέχρι του σημείου που δεν θίγει τον θεσμό του γάμου, δηλαδή μόνο κατά το πεδίο εκείνο στο οποίο δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια και επομένως εφαρμόζεται ο κανόνας: απαγορεύεται η επιβολή αναιτιωδών περιορισμών¹⁹. Η συζυγική πίστη αποτελεί αντικειμενικό στοιχείο που υπάγεται στο περιεχόμενο του θεσμού του γάμου και εφόσον οι μαγνητοταινίες έχουν περιεχόμενο αντικείμενο στην συζυγική πίστη υπάρχει αιτιώδης σύνδεση και το «ερωτικό απόρρητο» δεν αντιτάσσεται από τον έναν σύζυγο στον άλλον.

---

¹⁹ Δημητρόπουλος Ανδρέας, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου ΙΙ, 2007, ΣΕΛ 118

Αντίστοιχη είναι η απόφαση ΣυμβΠλημ. Σάμου 16/2001 σύμφωνα με την οποία η εισχώρηση του συζύγου στις ερωτικές επιστολές της συζύγου του προς τρίτον δεν αποτελεί παράνομη απόκτηση αποδεικτικών μέσων καθώς ενεργεί από δικαιολογημένο συμφέρον. Στην απόφαση αυτή στην οποία τέθηκε θέμα χρησιμοποίησης των επιστολών ως αποδεικτικού μέσου για τεκμηρίωση βρασμού ψυχικής ορμής ,υποστηρίχθηκε στην εισαγγελική πρόταση ότι όταν το παράνομο αποδεικτικό μέσο χρησιμοποιείται για την υπεράσπιση κατηγορούμενου, η αποδεικτική απαγόρευση αίρεται.

ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

Ακολουθώντας τη γερμανική διδασκαλία, οι Έλληνες συγγραφείς κατατάσσουν τις αποδεικτικές απαγορεύσεις σε 2 κατηγορίες ,α) εκείνες που απορρέουν από διατάξεις που ρυθμίζουν τη συλλογή των αποδείξεων (Beweiserhebungsverbote) και β) εκείνες που απορρέουν από διατάξεις που απαγορεύουν την αξιοποίηση των αποδείξεων (Beweisverwertungsverbote)²⁰.Όταν απαγορεύεται μόνο η συλλογή μιλάμε για ατελή και όταν απαγορεύεται τόσο η συλλογή όσο και η αξιοποίηση μιλάμε για τέλεια απαγόρευση²¹. ΤοΣ περιείχε απαγορεύσεις μόνο της Α κατηγορίας στα Α 9 και Α 19 Σ μέχρι την αναθεώρηση του 2001 όπου με τη §3συμπεριλήφθηκε και απαγόρευση η οποία αφορά στην αξιοποίηση του αποδεικτικού μέσου ενώπιον δικαστηρίου. Κατά μία άποψη σύμφωνα με την γραμματική ερμηνεία της διάταξης έχουμε τέλεια απαγόρευση κατά μία άλλη άποψη, συνεχίζουμε να έχουμε ατελή απαγόρευση καθώς δεν ρυθμίζεται ούτε Συνταγματικά ούτε νομοθετικά ο χειρισμός του υλικού αυτού στα πλαίσια της αξιοποίησής του στη δίκη για τη θεμελίωση δικανικής πεποίθησης του δικαστηρίου. Στις τέλειες αποδεικτικές απαγορεύσεις πρέπει να συμπεριλάβουμε κατά μία άποψη και το δικαίωμα σιωπής του κατηγορουμένου όπως απορρέει από το Α20§1Σ σε συνδυασμό με το τεκμήριο αθωότητας όπως επίσης και την απαγόρευση των βασανιστηρίων όπως καθιερώνεται στα Α 7§2 Σ, 137^Α επ ΠΚ και Α15 της

²⁰ Καμίνης.Β. Γιώργος, παράνομα αποδεικτικά μέσα και συνταγματική κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων,1998,Αθίνα,σελ 8

²¹ Η διάκριση παραπέμπει στη διάκριση μεταξύ lex perfecta-lex imperfecta.βλ.Καμίνης Γιώργος σελ 9

Σύμβασης Των Ηνωμένων Εθνών. Ατελής αποδεικτική απαγόρευση είναι πχ το Α 222ΚΠΔ που καθιερώνει απλώς δικαίωμα αρνήσεως μαρτυρίας της συζύγου και των στενών εξ αίματος συγγενών του κατηγορούμενου (απορρέει από το Α 9§1-απαραβίαστο οικογενειακού βίου)

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΩΣ ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Με τη ρητή διάταξη του Α25§1 Εδ' δ Σ καθιερώνεται η αρχή της αναλογικότητας η οποία απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου. Σύμφωνα με αυτήν κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά τοΣ να νε επιβληθούν στα δικαιώματα του ανθρώπου ως άτομου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου πρέπει είτε να προβλέπονται απευθείας από τοΣ είτε από τον νόμο εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπερ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας..

Η αρχή της αναλογικότητας λειτουργεί ως «περιορισμός των περιορισμών» και όχι ως «πολλαπλασιαστής των περιορισμών²²» όπως κατά περίπτωση μπορεί να επιδιώξει ο δικαστής, ο νομοθέτης ή η διοίκηση.

Η αρχή της αναλογικότητας αναλύεται σε 3 ειδικότερες αρχές:

Α)Αρχή της καταλληλότητας/ το μέτρο θα πρέπει να είναι πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού

Β)Αρχή της αναγκαιότητας/ θα πρέπει να αποτελεί το λιγότερο περιοριστικό μέτρο δηλ. να μην υπάρχουν άλλα τα οποία θα είναι εξίσου αποτελεσματικά άλλα λιγότερο επαχθή

Γ)Αρχή της αναλογικότητας εν τη στενή εννοία του όρου /θα πρέπει δηλαδή μετά από στάθμιση της περιοριζόμενης ελευθερίας και της βαρύτητας του εννόμου αγαθού που συνηγορεί υπέρ της λήψης περιοριστικού μέτρου η πλάστιγγα να κλίνει υπέρ του έννομου αγαθού και των προσδοκώμενων οφελών από τη λήψη του περιοριστικού μέτρου που δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα μικρά σε σχέση με τις προκαλούμενες ζημιές.

---

²² Καρρά Αργυρίου, Ποινικό δικονομικόΔίκαιο,2007,Αθήνα-Κομοτηνή.σελ 44

Τέτοιου είδους σταθμίσεις δεν γίνονται ποτέ a priori καθώς κάτι τέτοιο θα προσέκρουε στην τυπική ισοδυναμία των συνταγματικών διατάξεων. Αντιθέτως κρίνονται ad hoc με τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες.

Σύμφωνα με άποψη της μειοψηφίας ως αφετηρία πρέπει να τεθεί το Α2§1 του Σ για τον σεβασμό και την προστασία της ανθρώπινης αξίας. Η ανεπιφύλακτη προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελεί το άκρο όριο του περιορισμού ατομικού δικαιώματος και ταυτόχρονα ανήκει στις μη αναθεωρήσιμες διατάξεις του Σ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων σύμφωνα με τα άρθρα 9,9^Α και 19 του Συντάγματος. Η απαγόρευση αυτή παρότι φαίνεται απόλυτη είναι δεκτική σε εξαιρέσεις όπως προκύπτει τόσο από τη θεωρία όσο και από τη νομολογία. Αυτό επιτάσσει τόσο η αρχή του κράτους δικαίου όσο και η επιμέρους έκφρασή του, η αρχή της αναλογικότητας η οποία σωστά αποτελεί τον περιορισμό των περιορισμών. Η νέα παράγραφος την οποία ο Αναθεωρητικός νομοθέτης προσέθεσε ,πρέπει να ερμηνεύεται σε πρακτική αρμονία με άλλες συνταγματικές διατάξεις έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα της απονομής δικαιοσύνης.
- The use of illegally acquired evidence according to articles 9,9A and 19 of the Constitution is prohibited. This prohibition although unconditional, is subject to exceptions as it is made clear by the theory and practice of law. This is imposed by the principle of the righteous state as well as its specified expression of the principle of proportionality which by all rights is proclaimed the “limitation of limitations”. This new paragraph should be interpreted in harmony with other constitutional orders so as for the efficiency of justice to be guaranteed.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΔΑΕ	Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
ΒΛ.	βλέπε
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκή Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Επ	επόμενα
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Κλπ	και τα λοιπά
ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Ν	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά
Σ	Σύνταγμα
Σελ	σελίδα
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

- 1.ΑΠ 381/1987,ΝοΒ 1988, 563
- 2.ΑΠ 673/1983 ΕλλΔνη 1984, 340
- 3.ΑΠ 60/1969, ΝοΒ 1969, 562
4. ΑΠ .1150/1989, ΠοινΧρ Μ', 431 επ
5. ΑΠ 9/1994
- 6.ΑΠ 1/2001,ΕλλΔνη 4, 2001,374
7. ΑΠ 1317/2001 «Το παγκάρι της Αγίας Παρασκευής»,ΝοΒ 50,2002,444-5
8. ΑΠ 42/2004
9. ΑΠ 874/2004, ΔΕΝ 2004,τεύχος 1436,σελ 1536
10. ΑΠ 1434/2001 (Ζ'ΠοΛ)
11. ΑΠ 381/1987, ΝοΒ 1989, 563
12. ΣυμβΠλημ. Σάμου 16/2001,ΠοινΔικ 8-9/2001,819,829

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- ο ΝΟΜΟΣ 2225/1994 «Για την προστασία της ελευθερίας και ανταπόκρισης και επικοινωνίας και άλλες διατάξεις»
- ο Πδ 47/2005 «Διαδικασίες καθώς και τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και για τη διασφάλισή του»
- ο ΝΟΜΟΣ 3115/2003 «Σύσταση Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ)»
- ο ΝΟΜΟΣ 1782/1988 «Κύρωση της σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας»
- ο Ν.1193/1981 «Περί αφοδίστων νόσων»
- ο Ν. 3090/2002 για τη «Σύσταση Σώματος Επιθεώρησης και ελέγχου καταστημάτων κράτησης»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξιάδης Στέργιος, «Ανακριτική»,2006, Αθήνα Θεσσαλονίκη
- Ανδρουλάκης Νικ, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης,1994,Αθήνα
- Baumgartel Gottfried,η δυνατότητα κτήσης στην πολιτική δίκη αποδεικτικών μέσων που αποκτήθηκαν παράνομα(μτφρ Γ. Ορφανίδη),1983,Αθήνα
- Βουγιούκα Κ., «Ποινικόν Δικονομικόν Δίκαιον»,1988,Θεσσαλονίκη
- Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα Α', 2005,Αθήνα
- Δημητρόπουλος Ανδρέας ,Συνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου Τόμος ΙΙΙ,2008,Αθήνα
- Δημητρόπουλος Ανδρέας, Εφαρμογές Συνταγματικού Δικαίου ΙΙ,2007, Αθήνα-Θεσσαλονίκη.
- Ζησιάδου.Ι, «Η εξέταση του κατηγορουμένου ως μέσον αποδείξεως»,1941,θεσσαλονίκη
- Ηλιοπούλου-Στράγγα Τζούλια, «Χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων και δικαίωμα υπεράσπισης του κατηγορουμένου:η αποδεικτική απαγόρευση του Α19§3 του αναθεωρηθέντος Συντάγματος», 2003 Αθήνα
- Καΐσης Γ. Αθανάσιος, Παράνομα Αποδεικτικά Μέσα,1986,Θεσσαλονίκη
- Καμίνης Β. Γιώργος, Παράνομα αποδεικτικά μέσα και κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων,1998,Αθηνά-Κομοτηνή
- Καρρά Αργυρίου, «Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο»,2007,Αθήνα-Κομοτηνή
- Λιβος ΝΔ. «Η δικονομική αξιολόγηση τυχαίων ευρημάτων»,ΠοινΧρον ΜΗ' 1998
- Μελέτες ποινικού δικαίου –εγκληματολογίας-ιστορίας της εγκληματολογίας (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης, Τομέας Ποινικών Επιστημών),τιμητικός τόμος για τον Ι.Μανωλεδάκη, Εισηγητής Γ. Καμίνης,Επίκουρος καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών ,Συνήγορος του Πολίτη,Το πρόβλημα των αποδεικτικών μέσων στην ποινική διαδικασία μετά την αναθεώρηση του Α 19 του Σ,2007 Αθήνα-Θεσσαλονίκη

- Νικολόπουλος Χρ.Γιώργος, «Το δίκαιο της αποδείξεως», 2005 Αθήνα-Κομοτηνή
- Ορφανουδάκης Σ., «Η αρχή της αναλογικότητας στην ελληνική έννομη τάξη», 2003, Αθήνα – Θεσσαλονίκη
- Παπαγεωργίου-Γονατάς Στυλιανός, Το πρόβλημα των παράνομα αποκτηθέντων έμμεσων αποδεικτικών μέσων στην ποινική δίκη, ΠοινΧρ ΤΟΜΟΣ ΛΘ' 1989, Αθήνα
- Χρυσογόνος Κ., «Ατομικά και Συνταγματικά δικαιώματα», 2002, Αθήνα –Κομοτηνή

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- www.law.uoa.gr
- www.law.uoa.gr/~adimitrop
- www.dsa.gr
- www.poinikoslogos.gr
- www.thebarrister.gr
- www.go-online.gr
- <http://kesye.blogspot.com/>